

Marek, A.

"Krakowskie izby aptekarskie", Maciej Bilek, Kraków 2011 : [recenzja]

Medycyna Nowożytna 17/1, 275-277

2011

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Maciej Bilek, *Krakowskie izby aptekarskie*, wyd. Okręgowej Izby Aptekarskiej, Kraków 2011, ss. 191 (rec. A. Marek)

Z inicjatywy Krakowskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej ukazała się książka M. Bileka, która jest jedną z dwóch publikacji wydanych dla uczczenia ważnych dla samorządu aptekarskiego w Krakowie, przypadających w bieżącym roku, rocznic. Pierwszą z nich jest 20 rocznica powstania Izby Aptekarskiej w Krakowie w 1991r. Druga – 60 rocznica likwidacji krakowskiej Izby Aptekarskiej (1951), a 120 lat temu w Galicji użyto po raz pierwszy określenia izba aptekarska.

Książka składa się z trzech odrębnych opracowań historycznych, rozdziałów. W pierwszym przedstawione zostały najwcześniejsze próby utworzenia izb aptekarskich w monarchii austro-węgierskiej i spory związane z zakresem ich obowiązków. W okresie dwudziestolecia międzywojennego nadal dyskutowano o kształcie planowanych izb aptekarskich, największymi entuzjastami ich powołania byli aptekarze dawnych zaborów austriackiego i pruskiego. Klęski kolejnych projektów ustaw spowodowały, iż w 1937 r. do wszystkich organizacji zawodowych trafiły listy z załączonym Rządowym projektem ustawy o izbach aptekarskich z prośbą o zaopiniowanie. Już 22 stycznia 1938 r. Rada Ministrów przyjęła projekt uchwały, ustanawiając samorząd zawodu aptekarskiego (ustawa uchwalona przez Sejm 15.VI.1939 r.). Bezwzględnie przystąpiono do organizacji izby, jednak działania te przerwała II wojna światowa.

Kolejny, drugi rozdział M. Bilek poświęcił losom samorządu aptekarskiego w czasie okupacji hitlerowskiej. Władze niemieckie na terenie Generalnego Gubernatorstwa pozwoliły farmaceutom utworzyć własne przedstawicielstwo – izbę aptekarską (4.V.1940) zwaną w języku niemieckim Apothekerkammer In der Gesundheitskammer für das Generalgouvernement. Izba aptekarska podejmowała liczne działania zmierzające do zapewnienia pracy swym członkom, wspierania potrzebujących m.in. dostawami cukru, ale również włączyła się w bezpośrednią pracę konspiracyjną. Przy współudziale izby zorganizowano we Lwowie (1942 r.) tzw. Instytuty Farmaceutyczne, jedno z nielicznych form kształcenia polskiej młodzieży na poziomie

szkolnictwa wyższego a także instytucje finansowe (Bank Spółdzielczy Aptekarzy). Ciekawą inicjatywą izby było utworzenie Funduszu Zapomogowego Farmaceutów w 1944 r. – udzielającego pomocy finansowej przybyłym z powstańczej Warszawy aptekarzom. Dzięki tej działalności zapomogami w wysokości 500 – 5000 zł obdzielono 255 osób.

W trzecim rozdziale przedstawiona została działalność izb aptekarskich w latach powojennych. Ten krótki okres podzielił autor jeszcze na dwa podokresy. Pierwszy obejmujący lata 1945–1948, w których obserwowano względnie nieograniczoną wolność izb, drugi (1948–1951), kiedy to samorząd zawodowy został uzależniony od władz komunistycznych poprzez mianowanie władz izb aptekarskich przez Ministra Zdrowia. Oprócz statutowych zadań krakowska Izba Aptekarska wspierała finansowo Oddział, a później samodzielny Wydział Farmaceutyczny, przekazując pieniądze na remonty oraz wyposażenie sal dydaktycznych. Organizowano również akcje pomocy dla studentów farmacji i szeroko zakrojoną działalność społeczną m.in. wspierając finansowo powodzian czy prowadząc wśród aptekarzy zbiórkę surowców do renowacji ołtarza Wita Stwosza. W 1951 r. nastąpiła likwidacja izb aptekarskich.

Powyższa praca stanowi bardzo wartościową i niezwykle przydatną monografię krakowskiej Izby Aptekarskiej. Autor starał się przedstawić wszystkie aspekty kształtowania się pojęcia samorządu zawodowego, problemy, jakie towarzyszyły próbom jego powołania oraz trudności, jakim musiał sprostać zarówno w czasach okupacji hitlerowskiej, jaki i pierwszych lat powojennych. Godne podkreślenia są również działania samorządu nie tylko na polu zawodowym, ale również naukowym i społecznym. Zwieńczeniem publikacji jest krótka informacja o trudnych próbach (sic!) reaktywacji izb aptekarskich, które zwieńczone zostały ustawą z 19.IV.1991 r.

Publikacja została wydana bardzo starannie – twarde okładki, kredowy papier, do tego bogato ilustrowana, prezentująca zdjęcia dokumentów, członków samorządu ale także publikacji wydanych przez izbę i czasopism, w których poruszano ważne dla środowiska zagadnienia. W pracy wykorzystano archiwalia i dokumenty m.in. z krakowskiego Muzeum Farmacji, archiwum Cmentarza Rakowickiego i Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autor dotarł również do licznych czasopism aptekarskich z omawianego okresu i co zasługuje na szczególne podkreślenie do wspomnień i zbiorów osób prywatnych, dzięki którym publikacja nabrała charakteru, jak sam autor podkreślił, opowieści o przeszłości. Całość uzupełnia indeks nazwisk. Braku-

je jednak zestawienia bibliograficznego prac wykorzystanych przez autora, choć w tekście nie zapomniano o przypisach. Publikacja M. Bileka stanowi cenny wkład w tradycje zawodowe i dzieje izb aptekarskich na ziemiach polskich. Trzeba mieć nadzieję, iż stanowić będzie przyczynek do kolejnych publikacji z tej tematyki.